

УДК 349.6+504.7(477)

С.І. КОЖУШКО, канд. юрид. наук,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

Д.Б. КОЖУШКО, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ В УКРАЇНІ

Ключові слова: Кіотський протокол, антропогенні викиди, інвентаризація парникових газів, господарська діяльність поводження з парниковими газами

Зміна клімату, що здебільшого викликана наслідками трудової діяльності, у світовому масштабі, вважається однією із глобальних проблем сучасності та впливає на дотримання невід'ємних прав людини – права на життя, здоров'я, на безпечне довкілля тощо. Закріплення цих прав знайшло своє відображення у міжнародних договорах.

Проблема регулювання наслідків зміни клімату виходить за рамки наукової складової і є комплексною міждисциплінарною проблемою, що охоплює соціальні, правові, економічні та екологічні аспекти стійкого розвитку держави. Комплексний аналіз правового забезпечення інвентаризації антропогенних викидів із джерел та поглинання поглиначами парникових газів базується на системі теоретико-правових, нормативно-правових, структурно-функціональних, процедурних, економіко-правових засобів та юридичної відповідальності.

Вітчизняна юридична наука питанням становлення та розвитку інституту інвентаризації парникових газів, оцінки та контролю антропогенних викидів та абсорбції парникових газів у світлі адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів приділяє недостатньо уваги й потребує спеціального дослідження.

Різні аспекти формування кліматоохоронної політики у контексті сталого розвитку,

еколого-економічної безпеки, досліджували такі вчені: В. Андрейцев, А. Андрусевич, Н. Андрусевич, Е. Дж. Бонайн, А. Гетьман, М. Довбенко, С. Кравченко, Л. Масаї, С. Мохаммад, Ю. Шемшученко, М. Шульга та інші.

Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна та правова держава (ст.1) [1]. Однією з найважливіших ознак правової держави є верховенство права. У теорії права зовнішній аспект об'єктивізації правових приписів відображено поняттям «джерело права». Міжнародні договори є джерелом права, О.Ф. Скакун визначає поняття «міжнародний договір» як угоду двох або кількох держав про встановлення, зміну або припинення прав і обов'язків у різних відносинах між ними [2, с.343].

В юридичному значенні джерело права збігається з однією із форм вираження права – законодавством. Воно демонструє, де містяться правові приписи та їх вираз. Існує численне розмаїття форм, які використовуються для внутрішньої організації змісту права та їх вираження зовні. У той же час треба відзначити певну єдність змісту й форми права, а також ту суттєву обставину, що державна воля набуває загального й обов'язкового характеру у словесно-документальній оболонці. Цей формально-юридичний аспект проблеми є надзвичайно важливим і мусить бути провідним при аналізі форм вираження правових приписів [3, с.173].

Конституція України ст.9 закріпила, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1]. Отже, пріоритетність серед нормативно-правових актів у кліматоохоронній сфері, зважаючи на вищевикладене, належить міжнародним договорам, які ратифіковані на національному рівні.

Потреба у правовому регулюванні інвентаризації парникових газів, як відомо, визначається об'єктивними умовами розвитку суспільства. Історичний огляд нормативно-правового матеріалу з питань інвентаризації парникових газів дозволяє виявити періоди становлення та розвитку даного інституту.

Зважаючи на те, що механізм правового впливу на інвентаризацію парникових газів змінюється під впливом економічних та соціальних процесів, які відбуваються у світі та в Україні, історія становлення й розвитку законодавства про інвентаризацію парникових газів фактично є аналізом способів такого впливу у залежності від певної економічної ситуації та державної політики у кліматоохоронній сфері.

Аналіз спеціальної юридичної літератури свідчить, що, умовно, становлення міжнародного екологічного права, в аспекті розвитку законодавства про інвентаризацію, можна поділити на 4 етапи. Перший етап охоплює 1839–1948 рр. На першому етапі приймалися розрізнені зусилля на двосторонньому регіональному та субрегіональному рівнях по захисту та збереженню окремих об'єктів живої природи.

У науці прийнято вважати, що перший етап в історії розвитку міжнародного екологічного права бере свій початок з укладення двосторонньої Конвенції про ловлю устриць і рибальства біля берегів Великобританії та Франції від 2.08.1839 р. Конвенція встановлювала правила рибальства в протоці Ла-Манш та Північному морі. Відповідно до неї була утворена Змішана комісія, яка розробляла рекомендації про строки промислу, районах лову. За рекомендацією Комісії Великобританія і Франція в 1843 р. затвердили правила рибальства за межами трьохмильних територіальних вод.

Завершення першого етапу можна ознаменувати рішенням міжнародного арбітражного трибуналу від 11.03.1941 р. по справі «Трейл Сметтер», в якому вперше був сформульований галузевий принцип міжнародного екологічного права, відповідно до якого «жодна держава не має права використовувати свою територію або дозволяти її використання таким чином, щоб це завдавало шкоди території (або на території іншої держави власності та особам)». Таким чином, з'явилися перші елементи кодексу охорони навколишнього середовища. Доктрина міжнародного права також внесла свій внесок, запропонувавши осново-

положні принципи, які повинні складати фундамент права транскордонного забруднення [4]. Хоча в цей період і було проявлено державами певну увагу до екологічних питань, яке втілювалося в укладенні більше 10 регіональних міжнародних угод, тим не менш, вдалося в певній мірі вирішити лише приватні, локальні проблеми [5, с.244].

Другий етап – охоплює 1948–1972 рр. та характеризується зміцненням інституційної бази міжнародного співробітництва у сфері навколишнього середовища, що безпосередньо пов'язано зі створенням Організації Об'єднаних Націй та її спеціалізованих установ, а також утворенням ряду міжнародних неурядових екологічних організацій.

Особливістю другого етапу становлення міжнародного екологічного права є поява міжнародних режимів, що забезпечують заходи міжнародного управління проблемами, які пов'язані з екологією. Так, на думку С.А. Мохаммада, поняття «міжнародний режим» широко застосовувалося для позначення поєднання міжнародних установ, норм і принципів, а також резолюцій і формальних договорів, приписів держав у відношенні конкретного предмета, проблеми або регіону [4].

Третій етап тривав з 1972 по 1992 роки й отримав назву «стокгольмська ера». Підґрунтям цього етапу слугує Конференція ООН з проблем навколишнього середовища людини, яка була проведена в м. Стокгольм в 1972 р. [6]. Вперше, на цій конференції було використано поняття «екоцид» по відношенню до використання засобів впливу на навколишнє середовище, наприклад, шляхом знищення рослинності й вирубки лісів.

В юридичній літературі сучасний четвертий етап розвитку міжнародного екологічного права, на твердження Т. Фрідмана «енергетична кліматична ера» [7, с.27], починається з 1992 р. Загалом етап характеризується «екологізацією» міжнародних суспільних відносин, які викликані глобальними змінами клімату, що перевищили очікування й наочно проявилися у різноманітному та руйнівному впливі на навколишнє середовище. Міжнарод-

дне наукове товариство оперує поняттям «глобальна зміна клімату», щоб привернути увагу на вплив трудової діяльності людини на кліматичні зміни, що на нашу думку, залишається достатньо важко обчислювальним. Правовим підґрунтям проведення Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) стало прийняття міжнародного договору – Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC) [8].

Головною метою Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (далі – РКООНЗК), відповідно до ст.2, є стабілізація концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускав би небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему планети. Такий рівень має бути досягнутий у строки, необхідні для природної адаптації екосистем до зміни клімату, що дасть можливість не ставити під загрозу виробництво і сприятиме забезпеченню подальшого економічного сталого розвитку.

На третій сесії Конференції Сторін РКООНЗК у м. Кіото (Японія), яка відбулася 11.12.1997 р., було прийнято кількісні зобов'язання з обмеження та скорочення викидів парникових газів (далі – ПГ), що знайшли своє втілення у Кіотському протоколі (Community greenhouse gas emissions and for implementing the Kyoto Protocol) [9].

Важливо відмітити, що цей міжнародний документ містить наступні положення – гнучкі механізми «парникового» регулювання: 1) торгівля квотами на викиди; 2) механізм спільного впровадження; 3) механізм чистого розвитку.

1) Механізм торгівлі квотами на викидами (emission trading) – полягає у можливості для держав-учасниць, які мають у резерві невикористані об'єми викидів парникових газів у межах наданої ст.3 Протоколу квоти, продавати їх тим державам, що перевищили норму дозволених викидів (ст.17 Протоколу) [9]. Рамки даного механізму містять також реалізацію Схеми «зелених» інвестицій.

Під поняттям «торгівля викидами» розуміють двосторонню угоду між відчужувачем та набувачем прав на викиди. Торгівлю викидами можна здійснювати через національні системи торгівлі, що підтримують приватні фірми в міжнародній торгівлі правами на викиди [10, с.30]. При цьому викиди перебувають в обігу у вигляді одиниць встановленої кількості (Assigned Amount Units – AAUs).

2) Механізм спільного впровадження (joint implementation mechanism) – це реалізації інвестиційних проектів на території однієї Сторони Додатку I до Конвенції, за участі іншої Сторони з Додатку I в якості інвестора. Механізм полягає у тому, що будь-яка Сторона (приймаюча), зазначена у Додатку I, може передавати будь-якій іншій такій Стороні (інвестору) або отримувати від неї одиниці величин скорочення викидів (Emission Reduction Units – ERUs), визначених у результаті проектів, спрямованих на скорочення антропогенних викидів із джерел або на збільшення абсорбції поглиначами парникових газів у будь-якому секторі економіки (ст.6 Протоколу) [9]. Реалізація проекту вимагає відповідності встановленим вимогам держав-учасниць (eligibility requirements) та закріплена ч.1 ст.6 Протоколу. Також, ч.3 ст.6 Протоколу передбачено, що Сторона може уповноважувати юридичних осіб, під її відповідальність, брати участь у діях, які призводять до накопичення, передачі або отримання одиниць скорочення викидів відповідно до цієї статті.

Потрібно наголосити, що Україна, починаючи з 29.04.2008 р, отримала право реалізовувати механізм проектів спільного впровадження та продавати свої надлишкові квоти, у відповідності вимогам прийнятності.

3) Механізм чистого розвитку (clean development mechanism) передбачає розробку та впровадження інвестиційних проектів на території держав-учасниць, що розвиваються та входять до Додатку II. Відповідно до п. b) Сторони, зазначені у Додатку I, можуть використовувати сертифіковані скорочення викидів (Certified Emission Reductions – CERs), досягнуті у результаті такої діяльності за

проектами, з метою сприяння виконанню частини їхніх визначених зобов'язань щодо кількісних обмежень і скорочень викидів згідно зі ст.3, як це визначено Конференцією Сторін, яка є нарадою Сторін цього Протоколу(ч.3 ст.12 Протоколу).

Наведене знайшло своє втілення під час проведення сьомої сесії Конференції Сторін Конвенції у м. Марракеш (Марокко), яка проходила з 29 жовтня по 09 листопада 2001 р., де було прийнято пакет правил для «гнучких» механізмів» Кіотського протоколу та правила, які визначають правомочність певної Сторони брати участь у цих механізмах. Потрібно зазначити, що ці правила були затверджені під час першої Зустрічі сторін Кіотського протоколу (MOP-1) в 2005 р. Конференцією було затверджено й порядок визначення режиму виконання зобов'язань, яким передбачено відповідальність держав у разі невиконання кількісних завдань зі скорочення викидів; процедура звітності; процедура інвентаризації поглиначів ПГ. На жаль, з часу ратифікації РКООНЗК [11] та Кіотського протоколу [12] до неї, в Україні на рівні закону досі не прийнято жодного нормативно-правового акту, що регулює відносини у сфері інвентаризації парникових газів.

Правовою основою національної політики приєднання до вирішення кліматоохоронної проблеми з обмеження та скорочення викидів та інституту інвентаризації ПГ, не акцентуючи уваги відносно пакету рішень – «Дохійський кліматичний портал» (Doha Climate Gateway), що було прийнято під час вісімнадцятої Конференції Сторін РКООНЗК та восьмої Конференції Сторін-учасниць Кіотського протоколу (COP18/CMIP8), яка проходила з 26 листопада по 07.12.2012 р. в м. Доха (Катар) щодо поправки по другому періоду зобов'язань Кіотського протоколу (який почався у 2013 р. і завершиться у 2020 р.), лише є Закон України «Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» № 1430 від 04.02.2004 р. [12].

В теорії права інститут права це система відносно відокремлених від інших і

пов'язаних між собою правових норм, які регулюють певну групу (вид) однорідних суспільних відносин.

Потрібно наголосити, що правовідносини, як різновид суспільних відносин, завжди залишаються у центрі уваги юридичної науки. Суспільні відносини, у нашому випадку, пов'язані із впливом на клімат парникових газів, що є забруднюючими речовинами, в сфері господарювання та реалізації права на викиди парникових газів (як речові права суб'єкта господарювання). Зазначені відносини регулюються нормами законодавства про охорону атмосферного повітря, що є невід'ємною частиною системи права України та обов'язковим до застосування всіма суб'єктами господарювання в діяльності яких використовуються або з'являються такі похідні її результати, як викиди парникових газів.

Інститути права – необхідна ланка в цілісній системі права. Як правило, кожна галузь права має інститути права як свій самостійний структурний підрозділ. Наприклад, галузь екологічного права – інститут права власності на природні ресурси і об'єкти, інститут природокористування, інститут правової охорони природних ресурсів і навколишнього середовища і т.д. [2, с.248].

Правовий інститут являє собою уособлений блок будь-якої галузі права, якому притаманні: однорідність фактичного змісту; юридична єдність правових норм; повнота регульованих відносин. В силу цих ознак будь-який правовий інститут виконує притаманну лише йому регулятивну задачу і не входить в колізію з іншими структурними елементами системи права. Кожен інститут права виокремлюється в межах системи галузі за інтелектуально-вольовим змістом. Регулюючи чітко визначену ланку суспільних відносин, інститут відрізняється фактичною і юридичною однорідністю. Зміст його виражено в специфічній групі понять, загальних положень та термінів [13, с.60].

Тому, з огляду, що система сучасного права складається з інститутів, серед інститутів сучасного права, окремою ланкою, слід відме-

жувати інститут викидів парникових газів, становлення якого в Україні тільки відбувається. Вважаємо, що для подальшого розвитку інституту інвентаризації парникових газів потрібно, в першу чергу, розробити та впровадити правовий механізм регулювання даної сфери.

Прикладом передового досвіду може слугувати правове регулювання викидів парникових газів в Республіці Казахстан, яке включає як економічні, так і адміністративні механізми, й є новим врегульованим інститутом казахстанського права.

Потрібно зазначити, що вперше в Казахстані на законодавчому рівні, на відміну від українського законодавства, закріплено й визначено такий об'єкт права власності, як «парникові гази», під яким розуміється газоподібні складові атмосфери природного й (або) антропогенного походження, що поглинають теплове інфрачервоне випромінювання і (або) є його джерелом (п.62 ст.1) [14].

Національне законодавство ст.13 Конституції України та ст.324 «Право власності Українського народу» Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [15] регламентує, що земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією [1]. Звідси, національне законодавство не виокремлює поняття «парникові гази» як форму об'єкта цивільних прав (рід).

Цивільний кодекс України в ст.316 під поняттям власності визначає право особи на рід (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб (ч.1 ст.316) та окремо виділяє особливий вид права власності – право довірчої власності, яке виникає внаслідок закону або договору управління майном (ч.2 ст.316).

Характерними ознаками права власності, як суб'єктивного права, серед інших є:

1) його зміст, який характеризується сукупністю правоможностей власника, яка включає право володіння, право користування, право розпорядження майном тощо (ст.317 ЦК України);

2) суб'єктом права власності може бути будь-який учасник цивільних відносин. При цьому коло суб'єктів права власності є ширшим кола учасників цивільних відносин, визначених ст.2 ЦК, оскільки суб'єктами права власності, крім фізичних осіб, юридичних осіб, суб'єктів публічного права є також український народ (ст.318 ЦК України);

3) об'єктом правовідносин власності може бути будь-яка індивідуально-визначена річ (ст.13 Конституції України, ч.2 ст.318 ЦК України) [16, с.206].

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що атмосферне повітря – життєво важливий компонент навколишнього природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень (ст.1) [17], що є виключною власністю українського народу й надається тільки у користування. Угоди або дії, які в прямій або прихованій формі порушують право власності українського народу на атмосферне повітря, є недійсними. Відповідно до законодавства України можуть надаватися відповідним органам виконавчої влади окремі повноваження щодо розпорядження атмосферним повітрям.

Крім того, провідним аспектом у дослідженнях з питань зміни клімату є розробка «кадастру парникових газів», який якісно та кількісно визначає головні джерела та поглиначі парникових газів. Інвентаризація (кадастр) викидів та поглинання парникових газів є основою для оцінки джерел і поглиначів парникових газів та необхідним засобом для розвитку державної політики у вирішенні проблеми у сфері охорони навколишнього природного середовища. Кожна Страна, згідно п.1 ст.7 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, зазначена у Додатку I, заносить до свого щорічного кадастру антропогенних викидів із джерел і абсорбції

поглиначами парникових газів, що не регулюються Монреальським протоколом, необхідну додаткову інформацію, яка надається згідно з відповідними рішеннями Конференції Сторін, з метою забезпечення виконання вимог ст.3, що регламентується п.4 [9].

Аналіз кадастрів різних держав допомагає оцінювати викиди парникових газів та відносний внесок кожної Сторони РКООНЗК у подоланні наслідків глобальної зміни клімату. Більше того, постійно поновлюваний кадастр на національному та міжнародних рівнях є основою для оцінки рентабельності та можливості проведення заходів з пом'якшення антропогенного впливу на зміну клімату.

В Україні поступово впроваджуються міжнародні секторальні системи регулювання, нові механізми контролю викидів парникових газів та стимулювання їх скорочення. Проблема переносу жорстких заходів регулювання викидів парникових газів на продукцію (послуги), що експортуються, викликає потребу у національній системі регулювання обігу парникових газів. Такий «екологічний протекціонізм» не суперечить правилам СОТ і буде продовжувати розвиватися. Регулювання викидів парникових газів в одних державах і відсутність такого регулювання в інших ставить підприємства і товари в нерівне конкурентне становище, веде до, так би мовити, «парникової міграції» виробництв, наслідком чого виникає потреба шукати правові способи захисту національних ринків.

На сьогодні участь України у другому періоді зобов'язань Кіотського протоколу до РКООНЗК не викликає сумніву, адже, в результаті, забезпечить міжнародно-правовий захист національних суб'єктів господарювання від «вуглецевого» регулювання зовні. Отже, національна політика повинна врахувати необхідність створення вуглецевого ринку та послідовно здійснювати заходи, що сприятимуть його створенню.

Розробка механізму взаємодії державних органів та підприємницьких структур з приводу контролю за викидами антропогенних газів повинна забезпечити не лише єдиний механізм

контролю за викидами з джерел на основі використання єдиного підходу до його вимірювання, а й можливість моніторингу динаміки антропогенних викидів з джерел, виявлення причин їх зростання та можливостей зменшення, й вироблення заходів впливу на такі викиди, на основі даних про причини зростання викидів, а також визначення й впровадження ефективних заходів, використовуючи виявлені можливості скорочення антропогенних викидів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун ; пер. з рос. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
3. Голунский С. А. Теория государства и права : учебник / С. А. Голунский, М. С. Строгович. – М. : Политиздат, 1940. – 368 с.
4. Мохаммад С. А. Международное экологическое право в исторической ретроспективе / С. А. Мохаммад // ЕвразЮж. – 2011. – № 8 (39) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.eurasialaw.ru/index.php?option=com_jcontentplus&view=article&id=2368:2%20%20011-09-07-06-13-17&catid=109:2010-06-17-09-48-32&Itemid=196%20\(30.11.2011\)](http://www.eurasialaw.ru/index.php?option=com_jcontentplus&view=article&id=2368:2%20%20011-09-07-06-13-17&catid=109:2010-06-17-09-48-32&Itemid=196%20(30.11.2011)).
5. Мохаммад С. А. Международное экологическое право «эры Рио-де-Жанейро»: расцвет или закат? / С. А. Мохаммад // Международное право – International Law. – 2011. – № 1–2. – С. 243–246.
6. Стокгольмська Декларація ООН «Щодо питань навколишнього середовища» : від 16.06.1972 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_454.
7. Freadman Th. Hot, Flat, and Crowded: Why Need a Green Revolution and How It Can Renew America. – N.Y.: Farrar, Straus and Giroux, 2008. – 438 p.
8. Рамкова конвенція ООН «Про зміну клімату» : від 09.05.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_044.

9. Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН «Про зміну клімату» : від 11.12.1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/kprus.pdf>.

10. Довбенко М. Кіотський протокол як перспективне джерело додаткових інвестицій / М. Довбенко // Вісник НАН України. – 2009. – № 3. – С. 26–34.

11. Закон України «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» : від 29.10.1996 р. // ВВР України. – 1996. – № 50. – Ст. 277.

12. Закон України «Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» : від 04.02.2004 р. // ВВР України. – 2004. – № 1430-IV.

13. Кожушко С. І. Становлення, сучасний стан та перспективи розвитку законодавства

про дисципліну праці в Україні / С. І. Кожушко: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / С. І. Кожушко ; Харківськ. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2007. – 182 с.

14. Экологический кодекс Республики Казахстан : от 9.01.2007 г., № 212–III // Ведомости Парламента Республики Казахстан. – 2007. – № 1 (2482). – Ст. 1.

15. Цивільний кодекс України : від 16.01.2003р. // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

16. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / за заг. ред. Є. О. Харитоновна, О. І. Харитоновної, Н. Ю. Голубєвої. – К. : Алеута ; КНТ ; ЦУЛ, 2010. – 752 с.

17. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» : від 16.10.1992 р. // ВВР України. – 1992. – № 50. – Ст. 678.

Кожушко С. І. Правове регулювання інвентаризації парникових газів в Україні / С. І. Кожушко, Д. Б. Кожушко // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 452–458 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2013-1/13kciqv.pdf>

Проведено аналіз становлення інституту інвентаризації парникових газів. Здійснено аналіз гнучких механізмів «парникового» регулювання. З'ясовано, що інвентаризацію парникових газів доцільно розглядати як один із інститутів права України. Обґрунтовано, що «парникові газі» як складову атмосферного повітря доцільно розглядати як об'єкт права власності та закріпити дане поняття та механізм правового регулювання на рівні закону.

***

Кожушко С.І., Кожушко Д.Б. Правовое регулирование инвентаризации парниковых газов в Украине

Проведен анализ становления института инвентаризации парниковых газов. Осуществлен анализ гибких механизмов «парникового» регулирования. Выяснено, что инвентаризацию парниковых газов целесообразно рассматривать как один из институтов права Украины. Обосновано, что «парниковые газы» как составляющую атмосферного воздуха целесообразно рассматривать как объект права собственности и закрепить это понятие и механизм правового регулирования на уровне закона.

***

Kozhushko S.I., Kozhushko D.B. Legal Regulation of Greenhouse Gas Inventory in Ukraine

Analysis conducted establishment institute inventory of greenhouse gas. Analysis mechanisms «greenhouse» regulation implemented. Found that inventory greenhouse gas advisable view as one of institute law of Ukraine. Reasonably, that to the «greenhouse gas» as a constituent of atmospheric air it is expedient to examine as an object of right the ownership and to fasten this concept and mechanism of the legal adjusting at the level of law.